
Krasińskiego Zygmunta

Dzielnice: Targówek

Osiedla: Bródno

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Od polskich postaci historycznych

Rok utworzenia nazwy: 1926

Opis

Hrabia Napoleon Stanisław Adam Feliks Zygmunt Krasiński herbu Ślepowron (1812-1859) dramaturg, poeta i filozof. Jego rodzinnym miastem był Paryż, kształcił się jednak w Opinogórze i Warszawie - wprawdzie pod kierunkiem pisarza Józefa Korzeniowskiego a później w Liceum Warszawskim i na Wydziale Prawa miejscowego uniwersytetu, które przerwał pod wpływem procarskiej postawy ojca a co za tym idzie ostracyzmu kolegów. W 1829 roku wyjechał do Szwajcarii, później przebywał m.in. w Petersburgu, Wiedniu, Rzymie, Neapolu i Mediolanie. Podczas tych podróży zaprzyjaźnił się z Adamem Mickiewiczem oraz Juliuszem Słowackim. Początkowo pisywał powieści wzorowane na romansach gotyckich ("Grób rodziny Reichstalów", "Agaj-Han"), jednak do historii literatury przeszedł za sprawą swoich dramatów - "Nie-Boskiej komedii" oraz "Irydiona". Był również autorem poematu profetycznego "Przedświt", "Psalmów przyszłości" a także bogatej korespondencji do ojca oraz do Delfiny Potockiej. Zmarł w Paryżu, spoczął zaś w rodzinnym dobrach w Opinogórze.

Do 1954.04.12 był patronem dzisiejszych ulic: Olgi Boznańskiej oraz Franciszka Szuberta a do 1960.05.05 ul. Przedświt.

Ciekawostki

Powstała na części traktu z Sochaczewa na Bródno, w latach 20 XX w., na początku nazywana roboczo Nowo-Mostową, gdyż istniał projekt wybudowania na jej przedłużeniu mostu. Na skrzyżowaniu z ul. Stołeczną (Popiełuszki) planowano założenie pl. Cecory.

Stan obecny:

Nr 1: Szkoła Muzyczna im. Karola Szymanowskiego; Mała Filharmonia.

Nr 2a: Blok. Powstał na pocz. XXI w., 5 pięter i poddasze.

Nr 2/4/6: Kamienica. 3 piętra, restauracja Spotkanie (kręcono tu sceny do Klanu) i salon piękności na obu końcach budynku.

Nr 3: blok wraz z pawilonem handlowym z 1961

Nr 5: Willa. Zbudowana w 1923 r. Pierwszym właścicielem był gen. Mariusz Zaruski (założyciel TOPR-u, pionier żeglarstwa i narciarstwa). W czasie wojny odbywały się tu tajne komplety szkolne dla gimnazjum i liceum im. Poniatowskiego, o czym przypomina tablica pamiątkowa.

Nr 7: Willa. Mieszkał w niej Dyzma Kazimierz Gałaj (1915-2000) - profesor doktor habilitowany nauk ekonomicznych, socjolog, członek Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, marszałek Sejmu PRL (11 II 1971 - 27 III 1972).

Nr 8: Kamienica. Od ul. Karpińskiego 2-piętrowa, w głównej części 3-piętrowa, z poddaszem. Apteka.

Nr 10: Kamienica. W 1925 położono tu kamień węgielny pod budowę I Kolonii WSM. 5 pięter. W latach 30-tych miała tu siedzibę Warszawska Spółdzielnia Księgarska, której prezesem rady Nadzorczej był Adam Próchnik (1892-1942). Znajdował się tu również "Baj" - teatr kukiełkowy dla dzieci Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci (oddział na Żoliborzu), przeniesiony później do budynku przy ul. Jagiellońskiej 28. W tym budynku, w czasie Powstania Warszawskiego, mieścił się szpital. Do roku 1944 mieszkał tu senator Tomasz Nocznicki (1862-1944), kiedy wywieziono go do Pruszkowa, po czym do obozu w Miechowie. W czasie okupacji i przed wojną mieściła się tu Komenda Dzielnicowa Straży Obywatelskiej, która odegrała znaczną rolę we wrześniu 1939. Po wojnie zamieszkał tu Stefan Adam Garwatowski (ur. 1931) - artysta malarz, twórca wielu obrazów o tematyce batalistycznej, m.in. "Grunwald 1410" i "Berlin 1945" znajdujących się w zbiorach Muzeum Wojska Polskiego a także "Westerplatte", "Monte Cassino" czy "Na przedpolach Warszawy".

Cafe Retro.

Oddział PKO BP. Przed wejściem rzeźba nowoczesna.

Sklep spożywczy Lukullus.

Bloki osiedla WSM. Powstały 1946-49 wg proj. Stanisława Brukalskiego

Nr 12: Kamienica. Trzypiętrowa, wspólna z pl. Wilsona 6 i Toeplitza 2.

Nr 16: Kamienica. Trzypiętrowa. W czasie Powstania Warszawskiego dom stał się redutą 227 plutonu AK Zgrupowania Żyrafa, który bronił się tu do ostatniego dnia walk. (Tablica) W lokalu nr 28 działała Komenda Główna KOP (Komenda Obrońców Polski). Jednym z jego powojennych lokatorów był profesor Andrzej Jezierski (1930-2002) - wieloletni kierownik Katedry Historii Gospodarczej UW, autor ponad 120 publikacji, z których najważniejsze to "Handel zagraniczny Królestwa Polskiego 1815-1914", "Historia gospodarcza Polski", "Narodowy Bank Polski 1948-1970", "Problemy rozwoju gospodarczego ziem polskich w XIX i XX wieku". Dziś na parterze budynku mieści się fryzjer. Kolejną lokatorką była Barbara z Jareckich Abramow-Newerly (1908-1973) aktorka, reżyserka, działaczka społeczna. Pochodziła z Puław, ukończyła warszawską Szkołę Umuzykalnienia i Tańca Scenicznego S. i T. Wysockich. Wraz z mężem Igozem (pobrali się 14 IV 1931 roku) redagowała Mały Przegląd (pełniła obowiązki sekretarza redakcji). Była już wówczas aktorką Teatru Kukiełek Robotniczego Teatru Przyjaciół Dzieci (Oddział Żoliborz), przemianowanego później na Teatr Baj. Podczas okupacji hitlerowskiej organizowała wspólnie z Radą Główną Opiekuńczą tajne przedstawienia teatralne. Po wyzwoleniu i stworzeniu Komitetu Korczakowskiego prowadziła archiwum organizacji. Doprowadziła

również do reaktywacji Teatru Baj 14 X 1945 roku wyreżyserowała jego pierwsze przedstawienie: Cztery mile za piec autorstwa Marii Kownackiej. Od 1947 roku grała w przedstawieniach dla dzieci i młodzieży także na innych scenach (Teatr Dzieci Warszawy, Teatr Nowej Warszawy, Teatr Młodej Warszawy, Teatr Klasyczny, Teatr Rozmaitości), współpracowała również z Teatrem Polskiego Radia, zawsze łącząc swoją grę ze śpiewem. Zmarła w Warszawie.

Nr 18: Kamienica. Zespół 2 domów ułożonych po okręgu, jeden długi zajmuje 3 strony czworokąta, od ulicy są 2 przerwy na wejście na podwórko i drugi dom frontowy. Czasie okupacji powstała tu Pracownia Architektoniczno-Urbanistyczna, do której należeli Syrkusowie, Toeplitz, Brukalscy, Skibniewski, Wolski, Nowicki, Duracz, Lachert i inni. Mieszkał tu Konstanty Jagiełło (1916-1944) - działacz socjalistyczny, aresztowany 01.08.1940, zginął w Oświęcimiu, niosąc pomoc więźniom (przypomina o tym tablica pamiątkowa). W tym domu mieszkał i pracował Adam Próchnik (1892-1942) - przywódca PPS, działacz oświatowy i społeczny, współtwórca Szklanych Domów i Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej (również wspomniany na tablicy pamiątkowej). Tutaj także, 5 I 1944, w mieszkaniu nr 234 Juliusz Rydygier (1892-1942) zorganizował zebranie Polskiej Partii Robotniczej, z której ukształtował się pierwszy Komitet Centralny. Kolejnym znanym lokatorem był także Jan Bułhak (1876-1950) - fotografik. Po wojnie mieszkał tu także wybitny geofizyk, pedagog i polarnik, prof. Antoni Bolesław Dobrowolski (1872-1954). Jako dyrektor (1924-29) zreorganizował Państwowy Instytut Meteorologiczny. Kolejnym znanym lokatorem był Juliusz Wiktor Gomulicki (1909-2006) - varsavianista, pisarz, edytor, historyk literatury, żołnierz AK. Specjalizował się w twórczości Cypriana Kamila Norwida, był badaczem dziejów Warszawy, autorem takich publikacji, jak "O starej i nowej Warszawie", "Stara Warszawa w rysunkach Tadeusza Cieśliewskiego", "Trzysta lat książki o Warszawie 1643-1944", "Aleje czarów: spacer, sylwety, zagadki i zwierzenia literackie" czy "Warszawa wieloraka 1749-1944: studia, szkice, sylwety".

Nr 20: Dom WSM. Powstał w 1930-5 wg proj. Józefa Szanajcy i Stanisława Brukalskiego. Początkowo należał do ZUS-u, mieszkać tu mogło 220 rodzin. W czasie Powstania Warszawskiego ten blok był bastionem walk 227 Harcerskiego plutonu AK Zgrupowania Żyrafa. W mieszkaniu Fabiszewskich i Stefani Łazarowicz ukrywano żydowskie matki z dziećmi (właściciele mieszkań aresztowano).

Tablica poświęcona walczącemu tu harcerskiemu plutonowi 227 Zgrupowania Żyrafa AK. Wystawiona w 1948, w latach 70 wymieniona na nową.

Kapliczka. Wolno stojąca, oszklona - na kanelowanej korynckiej kolumnie figura Pana Jezusa. Ustawiona na podwórzu na początku okupacji hitlerowskiej

Popiersie księdza Popiełuszki. Popiersie jest dłuta Berta Gerresheima i darem miasta Dusseldorf. Zanim tu stanęło, 2 lata przechowywano go w Muzeum Historii Warszawy. Odślonięto go 28.11.1999. Początkowo napisy odcisnięte były w cokole, którego autorem, wraz z otoczeniem jest Baltazar Brukalski. W czasie uroczystości odsłonięcia uczestniczyła matka księdza: Marianna, odsłaniał go prezydent Warszawy, a chrzczył bp Tadeusz Pikus. Nie było natomiast żadnego z polityków. Po uroczystości odsłonięcia odprawiono mszę w kościele św. S. Kostki.

Nr 28: blok. Powstał zapewne na przełomie lat `50 i `60 XX w. Mieszkał tu Julian Jan Auleytner (1922-2003) - profesor fizyki, wieloletni pracownik Polskiej Akademii Nauk, kierownik Zakładu Fizyki Promieni X.

Nr 29: kamienica. W pobliżu mieści się jeden z włączów kanałowych, służący jako droga komunikacyjna z innymi częściami Warszawy w trakcie Powstania. Na ścianie domu jest tablica poświęcona Szczerom Kanałowemu, czyli 227 plutonowi AK, wraz z przebiegiem tras podziemnych. Figura Matki Boskiej w niebieskim płaszczu - wolno stojąca, ustawiona na cokole.

Nr 31: Klasztor Zmartwychwstanek. Budynek powstał w latach 1918-39, mieści oprócz klasztoru również żeńskie gimnazjum i liceum i do 34 seminarium nauczycielskie. Budynek zaplanowany był z

dość dużym rozmachem i do wybuchu wojny nie został ukończony. Jednak szkoła sióstr działa od 1931. W czasie wojny siostry prowadziły tajne komplety, pomagały schronić się Żydom, a w czasie Powstania Warszawskiego istniał tu szpital polowy. Siostry prowadziły wtedy także kuchnię. Znana była historia jednego z małych Żydów, który w czasie wojny przyjął chrzest i komunizm w wieku 14 lat. Po wojnie przyjął święcenia kapłańskie i chciał wyjechać do Izraela nawracać Żydom, jednak tamtejszy rząd odmówił mu zezwolenia na pobyt. Apelacja w ONZ załatwiła sprawę. W związku z silnym ostrzałem, szpital przeniesiono na ul. Krechowicką 6. Klasztor zwany był Twierdzą Zmartwychwstanek dzięki skutecznej obronie go przez żołnierzy zgr. Żyrafa. Siostra Rafaela, dzięki rozmowie z niemieckim oficerem, odwiodła hitlerowców od zamiaru wysadzenia klasztoru w powietrze. (Tablica) Po wojnie siostry toczyły wojnę biurokratyczną z władzami komunistycznymi, aby szkoła mogła działać.

Kościół pw. Św. Jana Kantego. Powstał w latach 30 wieku XX w. jako szkoła ogólnokształcąca sióstr, w czasie wojny zniszczony, odbudowany w latach 70 na fundamentach szkoły.

Nr 33,35,37,39: Osiedle Serek Żoliborski. Powstał w 1958-61 wg proj. Jacka Nowickiego.

Osiedle bloków Sady Żoliborskie. Zbudowane w latach 1960-73 wg proj. Haliny Skibniewskiej, uważane za jedno z najładniejszych w Polsce Ludowej. Stanęły tu 24 bloki, które przyjeżdżały oglądać wycieczki i delegacje z całego kraju.

Nr 34: Blok osiedla Sady Żoliborskie. Powstał w 1959-61 wg proj. Haliny Skibniewskiej. Otrzymał nagrodę Mistra Warszawy 1961.

Nr 34a: Blok osiedla Sady Żoliborskie. Powstał w 1959-60 wg proj. Haliny Skibniewskiej. Otrzymał nagrodę Mistra Warszawy 1960.

Nr 38a 42: Kolonia Kościuszkowska. Osiedle powstało w 1925-8 wg proj. Oskara Sosnowskiego w obrębie ówczesnych ulic Krasińskiego, Suwalska, Rohatyńska, Turmoncka, Lubraniecka, Konińska, Przasnyska. Było to jedno z najciekawszych osiedli tamtego czasu. Mieszkania otrzymywali głównie podoficerowie administracji wojskowej. Domki wzniesiono prawdopodobnie z materiałów pochodzących z rozbiórki fortów rosyjskich. W 1944 zabudowę spalono doszczętnie i nie została ona odbudowana po wojnie.

Nr 54: Instytut Medycyny Lotniczej. 7 stycznia 1928r. rozkazem Ministra Spraw Wojskowych Józefa Piłsudskiego powołano do życia placówkę naukowo-badawczą - Centrum Badań Lekarskich Lotnictwa (CBLL). 1 sierpnia 1936r. CBLL zmieniło nazwę na Instytut Badań Lekarskich Lotnictwa (IBLL). Po wybuchu II wojny światowej IBLL zawiesza swoją działalność a jego pracownicy po przedostaniu się na Zachód biorą udział w organizowaniu Lotniczej Służby Zdrowia na terenie Francji i Wielkiej Brytanii w tworzących się tam jednostkach lotniczych. W marcu 1945r. przy Dowództwie Lotnictwa WP w Pruszkowie utworzono Ruchome Laboratorium Sanitarne-Epidemiologiczne, które było zalążkiem powstałego w maju 1947r. Centralnego Instytutu Badań Lotniczo-Lekarskich. W 1947r. CLML zostało przeformowane na Centralny Instytut Badań Lotniczo-Lekarskich (CIBLL) z siedzibą w Warszawie. W maju 1950r. Stocznia Gdańska ponownie wykonała komorę niskich ciśnień dla ludzi. 1955r. Centralny Instytut Badań Lotniczo-Lekarskich został przemianowany na Wojskowy Instytut Naukowo-Badawczy i Doświadczalny Medycyny Lotniczej (WINBiDML). 21 maja 1958r. zarządzeniem MON zmieniono nazwę WINBiDML na Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej (WIML). W tym samym roku nawniosek Wydziału VI Polskiej Akademii Nauk, Instytut został zaliczony do resortowych instytutów naukowych. W 1960r. WIML otrzymuje swoją stałą siedzibę w Warszawie przy ul. Krasińskiego 54. Od 1960r. WIML bierze udział w realizacji programu INTERKOSMOS w zakresie problemów biologii i medycyny kosmicznej. W 1964r. uruchomiono termobarokomorę dla ludzi. W latach 1970-1978 realizowano w WIML program przygotowania człowieka do lotu w kosmos. W 1978r. opracowano aparat pn. FIZJOTEST do treningu fizycznego i kontroli wydolności organizmu człowieka, który został wykorzystany podczas

lotu polskiego kosmonauty. W 1986r. zainstalowano i rozpoczęto eksploatację symulatora lotu "JAPETUS". W 1997r. rozpoczęto badania nt. fotodynamicznego diagnozowania iterapii nowotworów z wykorzystaniem fotosensybilizatorów II generacji.

Bloki osiedla Zatrasię. Powstały w 1960-4 wg proj. Jacka Nowickiego. Osiedle uzyskało tytuł Mistera Stolicy w 1966. Są to bloki 4 i 10 piętrowe, wysokie bloki mają kręte awaryjne klatki schodowe na zewnątrz.

Data nadania nazwy: 1926.09.27 z przerwą 1940.05.24 -1945.01.17, kiedy to Niemcy nazwali ją Weichselstaße (Wiślana).
